

РЕШЕНИЕ

№ 142

гр. П., 19.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – П., ТРЕТИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Андрей Ив. Николов

при участието на секретаря Величка Андреева
като разгледа докладваното от Андрей Ив. Николов Гражданско дело № 20231230101076 по описа за 2023 година
и за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявени са искове по чл. 26, ал. 1, предл. 3 и предл. 1 ЗЗД и по чл. 55, ал. 1, предл. 1 от същия закон.

Ищецът – Б. А. В., с постоянен адрес в с. Б., общ. П., ЕГН *****, твърди, че на 21.01.2021 г. между него (като кредитополучател) и „К. К. М.“ ЕАД (като кредитодател) е бил сключен Договор за кредит с № 100290077, с главница от 1 000 лв., с договорна лихва от 30 лв. и със срок от 1 месец. Сочи, че на същата дата той (като клиент) е сключил с ответника (като поръчител) Договор за възлагане на поръчителство, по силата на който последният се е задължил да предостави гаранция на кредитодателя за изпълнението на неговите задължения по кредитната сделка, срещу възнаграждение от 155 лв. Смята, че договорът за поръчителството е нищожен, защото влиза в колизия с добрите нрави и противоречи на разпоредбите на чл. 19, ал. 4 във вр. с чл. 22 ЗПК и на чл. 143, ал. 1 ЗЗП. Изтъква, че затова не дължи възнаграждението по него, но го е заплатил на ответната страна. Исква нищожността на поръчителската сделка да бъде прогласена от съда, а недължимо платената сума да му бъде присъдена, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба – 11.08.2023 г., до погасяването. Предлага в полза на адвоката, който му е предоставил безплатна правна помощ в настоящото производство, да бъде определено съответно възнаграждение.

Ответникът – „К. Г.“ ЕООД, със седалище и адрес на управление в гр. С., ул.

„М.“ № 41, вх. Б, ет. 1, ап. 2, ЕИК ***, не изразява конкретно становище по ищцовите претенции.

Съдът приема следното:

1. По исковете за нищожност на оспорвания договор заради накърняване на добрите нрави и противоречие със закона (чл. 26, ал. 1, предл. 3 и предл. 1 ЗЗД):

Недействителността на правните сделки е родово понятие, което обединява всички сделки, имащи недостатък, предвиден в закона, който им пречи да произведат юридическото действие, искано от страните по тях. Нормативната ѝ уредба е с разпоредби от императивен порядък. Нищожността пък е нейната най-тежка форма, доколкото нищожната сделка изначално не поражда ефекта, към който е насочена (вж. по-подробно по тези въпроси *проф. В. Таджер, „Гражданско право на НРБ. Обща част. Дял II“, изд. „Софи-Р“, 2001 г., стр. 454 и сл.*).

С оглед диспозитивното начало в исковия граждански процес (чл. 6 във вр. с чл. 124, ал. 1 ГПК), когато е сезиран с иск за обявяване на нищожността на правна сделка или на отделни клаузи от нея, съдът е обвързан да се произнесе само по релевирия в исковата молба порок (съобр. *мотивите към Тълкувателно решение № 1/27.04.2022 г. по тълк. д. № 1/20 г., ОСГТК на ВКС*).

В практически аспект е възможно една сделка (или клауза от нея) едновременно да страда от няколко порока, всеки от които да обуславя нищожността ѝ, и всички те да са заявени от ищеца по съдебен път. Тогава ще става въпрос за първоначално обективно съединяване на искове (чл. 210, ал. 1 ГПК), понеже всяко различно основание за нищожност представлява основание на отделен иск (вж. *Определение № 494/05.08.2011 г. по ч. гр. д. № 267/11 г., IV г. о. на ВКС*). В такава ситуация кумулативното разглеждане на исковете ще е допустимо, ако с уважаването на всеки от тях ще се постигнат различни правни последици за страните (вж. *Решение № 245/31.10.2011 г. по гр. д. № 1189/10 г., II г. о. на ВКС*). В случай, че подобен правен интерес не е обоснован от ищеца, обективното съединяване на исковете за нищожност ще е от евентуален тип, при което уважаването на един от тях (т. е. на едно от изтъкнатите основания) ще изключи необходимостта от произнасянето по останалите (вж. *Решение № 97/08.02.2013 г. по т. д. № 196/11 г., I т. о. на ВКС*). Логиката е, че така ще се постигне резултатът, преследван от ищцовата страна, и съответно няма да съществува правнолегитимен интерес от разглеждането и на другите пороци за нищожност, защото ефектът от съдебното прогласяване на нищожността поначало е еднакъв при всичките ѝ основания (чл. 34, ал. 1 ЗЗД).

Тъй като определянето на основанието на предявения иск и на юридическата квалификация на правата и на възраженията, заявени от страните, е в прерогативите на съда, сезиран със спора (чл. 146, ал. 1, т. 1 и т. 2 ГПК), точно той разполага и с правомощието да извършва преценка за съотношението, в което се намират помежду

си съединените искове, без да е обвързан от изявлението на ищеца в тази връзка (вж. *Решение № 527/21.06.2010 г. по гр. д. № 1363/09 г., IV г. о. на ВКС*).

Копие на сочения от ищеца кредитен договор е приобщено към доказателствения материал и от съдържанието му е видно, че:

- „К. К. М.“ ЕАД, действащо като кредитодател, се задължава да предостави на ищцовата страна, в качеството ѝ на кредитополучател, паричен кредит от 1 000 лв.;

- уговорена е и възнаградителна лихва от 30 лв.;

- срокът за погасяването на кредита е 1 месец.

Част от доказателствената съвкупност е и копие от оспорваната сделка и от него се изяснява, че:

- ответното дружество е гарантирало към „К. К. М.“ ЕАД изпълнението на задълженията на ищеца, произтичащи от кредитния договор;

- за тази услуга ищецът следва да заплати на ответника възнаграждение от 155 лв., посредством 1 месечна вноска;

- плащането на възнаграждението на поръчителя трябва да се направи към кредитодателя.

От съпоставката на двата договора се установява още, че поръчителят е одобрен от самия кредитодател.

Изискването правните сделки да съответстват на добрите нрави, за да бъдат валидни, предполага известна еквивалентност на насрещните престации на страните, когато става дума за един двустранен договор. Явното несъответствие в престациите е основание за извода, че добрите нрави са накърнени, което води до нищожност (вж. *Решение № 452/25.06.2010 г. по гр. д. № 4277/08 г., I г. о. на ВКС*, *Решение № 615/15.10.2010 г. по гр. д. № 1208/09 г., III г. о. на ВКС* и *Определение № 126/27.01.2014 г. по гр. д. № 903/12 г., IV г. о. на ВКС*). Иначе казано, когато съществува очевидна нееквивалентност между предоставената услуга и уговорената цена, се нарушава принципът на добросъвестност при участие в облигационните отношения. В този смисъл добрите нрави поставят предел на волята на страните досежно уговарянето на насрещните престации.

Сегашната хипотеза се отнася до потребителски паричен кредит на сравнително ниска стойност (1 000 лв.) и за много кратък период (1 месец). Кредитополучателят е физическо лице, встъпващо в тази облигационна обвързаност, с цел задоволяване на лични нужди от парични средства, докато кредитодателят е търговец, които сключва такива договори по занятие (т. е. те са част от професионалната му търговска дейност). Възнаграждението (155 лв.), което кредитополучателят трябва да плати на поръчителя за обезпечението на кредита, представлява 15,5 % от кредитната сума. Гаранцията за изпълнението на задълженията на кредитополучателя се предоставя от търговско дружество, което е одобрено от кредитодателя, като дори той приема плащанията на

възнаграждението на поръчителя.

Тези характеристики на договорната връзка между страните, преценени на плоскостта на принципните положения, очертани по-горе, ясно насочват, че атакуваният договор е натоварен с функции, излизащи извън присъщия му ефект да обезпечи покритие на риска от неплащане на задълженията на кредитополучателя, срещу което последният да плати на поръчителя разумна цена. Цената, уговорена в тази връзка, не е съизмерима с риска, който носи поръчителят, а създава реални предпоставки за неоснователното му обогатяване, както и за такова на кредитодателя. Ето защо се налага и логичната констатация, че така пряко се нарушава принципът на справедливостта, което е в директна колизия с добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД.

В обобщение на казаното трябва да се подчертае, че първата от обективно евентуално съединените ищцови претенции е основателна, поради което не подлежи на разглеждане по същество втората такава, която е ориентирана към идентичен процесуален резултат, но на друго основание – за нищожност на същия договор по чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, заради противоречието му със закона.

2. По иска за присъждане на недължимо платената сума (чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД):

Поначало уважаването на тази искова претенция е детерминирано от кумулативното наличие на две предпоставки – 1/ предаване от ищеца и съответно получаване от ответника на материалното благо, което е предмет на иска, и 2/ начална липса на основание за имуществено разместване от такъв порядък (вж. в този смисъл *Постановление № 1 от 28.05.1979 г., Пленум на ВС*).

С определението по чл. 140 ГПК ответното дружество е било задължено по чл. 190 от същия кодекс, в определен срок, да депозира справка за плащанията, направени относно задълженията на ищеца по договора за възлагане на поръчителството. Въпреки отправеното му предупреждение за процесуалните последици (по чл. 161 ГПК), които ще настъпят при несъблюдаването на така вмененото задължение, ответникът не го е изпълнил в дадения му срок.

С оглед изложеното в предходния абзац, трябва да се приеме за доказано плащането на твърдяното възнаграждение от ищеца към ответника по този договор.

Абсолютната недействителност на поръчителския договор, даващ регламентация на обсъжданото вземане, показва, че то всъщност не се дължи.

Ето защо и осъдителният иск подлежи на уважаване.

3. По съдебните разноски и държавната такса за делото:

Изходът от спора предоставя право на съдебни разноски само на ищцовата страна (чл. 78, ал. 1 ГПК).

Ищецът не е направил съдебно-деловодни разходи, но е получил безплатна правна помощ в производството пред настоящата инстанция. На адвоката, който я е предоставил – Д. В. М. от Адвокатска колегия – гр. П., с адрес на кантората в гр. П., бул. „П. ш.“ № 81, ет. 3, ап. Б, трябва да бъде присъдено възнаграждение (чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв.). То е 480 лв. и е определено, по реда на чл. 38, ал. 2 ЗАдв. във вр. с чл. 7, ал. 2, т. 1 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. на Висшия адвокатски съвет. Тъй като адвокатът, на когото се присъжда това възнаграждение, е регистриран по реда на ЗДДС, съобразно представеното копие на удостоверение за регистрация, издадено от органите на Националната агенция по приходите, в него е включен и дължимият ДДС (вж. *Определение № 280/14.06.2018 г. по ч. гр. д. № 1704/18 г., IV г. о. на ВКС*, *Определение № 216/19.06.2018 г. по т. д. № 1587/17 г., II т. о. на ВКС* и *Определение № 429/19.07.2018 г. по ч. т. д. № 1673/18 г., II т. о. на ВКС*).

Предвид освобождаването на ищеца от задължението за внасяне на държавни такси и разноски по производството, ответникът следва да заплати в полза на съда дължимата такса (чл. 78, ал. 6 във вр. с чл. 83, ал. 2 ГПК), чийто размер е 100 лв.

Ръководейки се от изложените съображения, Районен съд – гр. П., Гражданско отделение, Трети състав

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА, на основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, за **нищожен Договор за възлагане на поръчителство** от 21.01.2021 г., сключен **между Б. А. В.**, с постоянен адрес в с. Б., общ. П., ЕГН ***** (като клиент) и **„К. Г.“ ЕООД**, със седалище и адрес на управление в гр. С., ул. „М.“ № 41, вх. Б, ет. 1, ап. 2, ЕИК *** (като поръчител), **поради накърняване на добрите нрави.**

ОСЪЖДА „К. Г.“ ЕООД, със седалище и адрес на управление в гр. С., ул. „М.“ № 41, вх. Б, ет. 1, ап. 2, ЕИК ***, **да заплати на Б. А. В.**, с постоянен адрес в с. Б., общ. П., ЕГН ***** **сумата от 155 лв.**, на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД – **недължимо платено възнаграждение по Договор за възлагане на поръчителство** от 21.01.2021 г., сключен **между последния** (като клиент) и **първото** (като поръчител), **ведно със законната лихва**, считано от датата на подаване на исковата молба – 11.08.2023 г., до погасяването.

ОСЪЖДА, на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв., **„К. Г.“ ЕООД**, със седалище и адрес на управление в гр. С., ул. „М.“ № 41, вх. Б, ет. 1, ап. 2, ЕИК *** **да заплати на адвокат Д. В. М.** от Адвокатска колегия – гр. П., с адрес на кантората в гр. П., бул. „П. ш.“ № 81, ет. 3, ап. Б, **сумата от 480 лв.**, представляваща възнаграждение за

безплатната правна помощ, която последният е оказал на ищцовата страна по делото.

ОСЪЖДА, на основание чл. 78, ал. 6 във вр. с чл. 83, ал. 2 ГПК, „**К. Г.**“ **ЕООД**, със седалище и адрес на управление в гр. С., ул. „М.“ № 41, вх. Б, ет. 1, ап. 2, ЕИК ***, **да заплати в полза на бюджета на съдебната власт, по бюджетната сметка на Районен съд – гр. П., сумата от 100 лв.,** представляваща дължимата държавна такса за производството по делото.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване от страните, пред Окръжен съд – гр. Благоевград, в 2-седмичен срок, считано от връчването на препис, с въззивна жалба, която се подава чрез Районен съд – гр. П..

Съдия при Районен съд – П.: _____